

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

”Vi är i symbios med varandra”

En studie om hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på
yrkesrollen för lärare i fritidshem

Amanda Lundberg

Annica Svendsén

Examensarbete 15 hp
Inom Lärande 3

Läraryrkesutbildningen
Vårterminen 2013

Handledare
Ann Ludvigsson

Examinator
Anna Klerfelt

SAMMANFATTNING

Amanda Lundberg, Annica Svendsén

”Vi är i symbios med varandra”

En studie om hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem

Antal sidor: 29

Syftet med studien är att undersöka hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem under skoldagen. Frågeställningarna är:

- Vilken syn har grundskollärare på lärare i fritidshems yrkesroll?
- Hur samarbetar de olika lärarkategorierna enligt grundskollärarna?

För att nå syftet användes intervjuer som metod. Åtta grundskollärare intervjuades på sammanlagt fyra skolor. Grundskollärarna i studien har ett samarbete med lärare i fritidshem. Studien visar att grundskollärarna delar in lärarna i fritidshems yrkesroll i olika områden. De anser att lärarna i fritidshem har kompetens inom elevers sociala samspel, konflikthantering och skapande verksamhet. De ser även lärarna i fritidshem som hjälplärare som de kan avlasta sitt arbete på. Studien visar att det nästan inte finns någon gemensam planeringstid mellan de två lärarkategorierna, vilket bidrar till att samarbetet kring eleverna blir lidande.

Sökord: fritidspedagoger, yrkeskulturer, fritidshem historik, fritidshemmet

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-101000	036162585

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Bakgrund	2
	Arbetsstuga	2
	Eftermiddagshem	2
	Fritidshem	3
	Yrkesprofession för lärare i fritidshem	3
	Lärare i fritidshems yrkesroll	4
	Integrering av fritidshemmen	6
	Grundskollärare och lärare i fritidshem i integrerade arbetslag	6
	Yrkesrollens status	7
	Lärarlegitimation	8
3	Syfte och frågeställningar	10
4	Metod	11
	Urval	11
	Genomförande	11
	Analys och resultatredovisning	13
	Etiskt ställningstagande	14
	Tillförlitlighet	14
5	Resultat	16
	Grundskollärares syn på lärare i fritidshems yrkesroll	16
	Arbetsuppgifter	16
	Arbetsfördelning	18
	Lärarlegitimation	18
	Samarbete mellan lärarkategorierna	20
	Planering och kommunikation	20
	Resurs	21
	Status	22
	Sammanfattning av resultat	22
6	Diskussion	24
	Metoddiskussion	24
	Resultatdiskussion	25
	Vidare forskning	29
7	Referenslista	30
	Bilaga	

1 Inledning

Vi har under flera verksamhetsförlagda utbildningar (VFU) fått uppleva att lärare i fritidshem ofta har en lägre status än andra lärare i skolan och att deras arbetsuppgifter inte ses som lika betydelsefulla som grundskollärarens. Eftersom vi troligen kommer samarbeta med grundskollärare när vi arbetar som lärare i fritidshem är det intressant att undersöka hur de uppfattar yrkesrollen. Lärare i fritidshem har en uppdelad arbetsdag som innebär att de är i skolan på förmiddagarna och i fritidshemsverksamheten på eftermiddagarna. I en artikel i Lärarnas tidning berättar en lärare i fritidshem hur yrkesrollen upplevs vara uppdelad: ”Vi fritidspedagoger har en fot i varje verksamhet och är splittrade i vår yrkesroll. Det blir allt svårare att hävda fritidshemmet och fritidspedagogiken gentemot den obligatoriska skolan.” (Helte, 2013, s. 26)

I och med att lärarna i fritidshems yrkesroll är splittrad anser vi att det skapar en otydlighet om vad yrkesrollen innebär eftersom de har ansvar både i skolan och på fritidshemmet. Yrkesrollen är otydlig både för alla som arbetar i skolan och för omgivningen och det är svårt att få grepp om vad lärarna i fritidshem gör under deras arbetsdag. En otydlig yrkesroll anser vi bidrar till att yrkets status påverkas vilket gör att lärarna i fritidshems yrkesroll får en lägre status och inte ses som lika betydelsefull. Forskning visar att det råder statuskillnader mellan lärare i skolan och grundskollärare har en högre status än lärare i fritidshem. Lärare i fritidshem är i minoritet och deras verksamhet är frivillig vilket leder till att grundskollärarna ses som mer betydelsefulla eftersom de är fler till antalet och deras verksamhet är obligatorisk (Ludvigsson, 2009).

Syftet med studien är att ge läsaren en inblick i hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem under skoldagen. Vi tycker det är intressant att undersöka om grundskollärare ser lärare i fritidshems yrkesroll som betydelsefull. Det är även intressant att undersöka hur insatta grundskollärare är i lärare i fritidshems yrkesroll och om de har kunskap om vilka arbetsuppgifter lärare i fritidshem har under skoldagen.

2 Bakgrund

I den här delen av arbetet kommer fritidshemmets historik tas upp samt hur lärare i fritidshems yrkesroll har förändrats genom tiden. Det kommer även tas upp om integreringen mellan skola och fritidshem och hur de olika lärarkategorierna arbetar i arbetslag. Statusen på lärare i fritidshems yrke och lärarlegitimationen berörs också i bakgrunden. I studien används begreppet lärare i fritidshem som även innefattar fritidspedagoger, pedagoger och fritidslärare. Genom att använda ett begrepp på lärare i fritidshem underlättas läsningen och texten blir lättare att läsa och förstå.

Arbetsstuga

Dagens fritidshem grundar sig i arbetsstugorna som tog form i slutet av 1800-talet. Initiativet till att starta arbetsstugor togs av Anna Hierta-Retzius och Fridtjuv Berg (Sveriges fritidspedagogers förening, 1984). Personalen i arbetsstugorna arbetade frivilligt och saknade utbildning inom barnomsorg. Personalens uppdrag var att ge barn en meningsfull fritid och därför anställdes hantverkare som skulle lära barnen exempelvis korgmakeri och snickeri. Fridtjuv Berg ansåg att barnens fritid skulle organiseras och styras på ett sådant sätt att kriminalitet minskades och arbetsstugornas framväxt tog nu fart på riktigt (Sveriges fritidspedagogers förening, 1984). Rohlin (2012) menar att disciplinering, uppfostran och uppförande var arbetsstugornas byggstenar. Tanken var att personalen skulle ge barnen erfarenheter av både intellektuellt och praktiskt arbete samt en förberedelse för ett framtida yrke. Arbetet i arbetsstugorna var bland annat skomakareuppgifter och korgflätning. Andra aktiviteter såsom musik, lek och sagor fick efterhand större betydelse i arbetsstugorna eftersom det var nödvändigt för barns lärande och utveckling. I början av 1930-talet försvann tanken om arbete i arbetsstugorna successivt och det lades mer vikt på fria sysselsättningar som exempelvis utevistelse och lek (Rohlin, 2012).

Eftermiddagshem

Ursberg (1996) förklarar att under 1940-talet försvann benämningen arbetsstuga och ersattes av eftermiddagshem. Det började bli svårt att hitta personal som ville arbeta frivilligt och behovet av en utbildning ökade hos föreståndarna och personalen. De första med utbildning som anställdes var barnträdgårdslärarinnor som var inriktade på barn i yngre åldrar. Deras bristande kunskap på barn i skolåldern gjorde att förslag till en vidareutbildning började diskuteras (Ursberg, 1996). Rohlin (2012) beskriver att eftermiddagshemmens fokus låg på att stödja barnen i lek, fria sysselsättningar och läsläsning. Disciplinering i form av att passa tider, läsa läxor, inte skolka och ha ett gott bordsskick genomsyrade verksamheten. Barnträdgårdslärarinnorna lät barnen ta mer

ansvar och de fick känna sig självständiga genom att på egen hand leka med kamrater utan lika mycket tillsyn av lärarinnorna (Rohlin, 2012). I och med att kvinnorna i hemmen alltmer började förvärvsarbeta blev behovet av omsorg större, både före och efter skolan. Nu togs barnen även om hand på lov. Läxläsningen försvann allt mer och på 1960-talet var eftermiddagshemmen inriktade på att ge barnen en vilsam och avkopplande miljö (Falkner & Ludvigsson, 2012).

Fritidshem

Under 1960-talet ändrades benämningen för verksamheten ännu en gång och kallades nu för fritidshem, vilket den även heter idag (Hippinen, 2011). Verksamheten fortsatte vara en heldagsomsorg (Falkner & Ludvigsson, 2012). Från början var fritidshemsverksamheten inriktad på åldrarna sju till tio år. Målet med verksamheten var att skapa en positiv inställning till skolan och ge barnen möjlighet till läxläsning, måltider och avkoppling i en miljö som liknar barnens hemmiljö (Hippinen, 2011). Pihlgren och Rohlin (2011) nämner att personalen skulle bidra till att barnen utvecklades till fria och sociala individer i samhället. De som arbetade på fritidshemmen skulle komplettera hemmen och vara som en extraförälder (Hülphers, 1998). Personalen på fritidshemmen ville nu förutom att vara inriktade på barnens ålder även ha utbildning i pedagogik, barn- och ungdomspsykologi och metodik (Ursberg, 1996). År 1964 startades därför den första fritidspedagogutbildningen som år 1977 kom att bli en lärarutbildning på högskolan (Falkner & Ludvigsson, 2012). På 2000-talet förnyades utbildningen och begreppet fritidspedagog byttes ut till lärare med inriktning mot fritidshem (Hippinen, 2011). År 2011 förnyades begreppet ytterligare en gång och heter idag grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem (Engberg, 2013).

Dagens fritidshem riktar sig till åldrarna sex till och med tolv år. Verksamheten kan bedrivas fristående men är ofta integrerad med skolan och förskoleklassen (Skolverket, 2010). Skollagen skriver att alla barn som ingår i skolans utbildning, förutom i förskolan, idag kallas elever (SFS, 2010:800).

Yrkesprofession för lärare i fritidshem

Haglund (2004) hänvisar till Greenwood som beskriver att en yrkesprofession innebär att yrket ska nå upp till olika krav för att få benämnas profession. Kraven är att yrket ska ha auktoritet, en egen yrkeskultur, etiska regler och vara teoretiskt förankrad. Calander (1999) menar att innehållet i en yrkesroll ska vara lagstiftad. Författaren menar även att en yrkesroll formas både av vilka uppfattningar yrkesutövaren själv har samt hur andra människor ser på rollen (Calander, 1999). I processen där en yrkesgrupp vill få större makt och kontroll över sitt yrke för att kunna

benämnas profession kallas professionalisering (Andersson, 2013). Haglund (2004) förklarar i sin avhandling att lärare i fritidshem inte anses ha någon profession utan snarare en semiprofession, vilket innebär att de inte når upp till alla de ovan nämnda krav som behövs. Eftersom lärare i fritidshem inte har ämnen i lika hög grad som andra lärare når de inte upp till kraven för att ha en profession fullt ut (Haglund, 2004). Staten har betydelse för att professioner och semiprofessioner framhävs. Staten har även försökt att höja lärarna i fritidshems kompetens bland annat genom att vetenskapliggöra utbildningen och förlänga den samt genom att lärarna i fritidshem integreras i skolan. Trots att staten har hjälpt till att professionalisera lärarna i fritidshems yrke har det varit svårt att få ett erkännande av samhället. Samhället har menat att vårdnadshavare kan uppleva det som att de förlorar möjligheten att själva bestämma över sina barns fritid. Det finns även föreställningar om att det inte behövs högskoleutbildad personal för att ansvara för elevers fritid (Haglund, 2004). Calander (1999) skriver att utbildningen för lärare i fritidshem har en kort historia vilket har medfört att lärarna i fritidshem har haft svårt att hitta sin egen yrkesidentitet. Fritidshemsverksamheten har haft otydliga mål som gjort det svårt för lärarna i fritidshem att arbeta fram en tydlig yrkesroll. När lärare i fritidshem blev ett läraryrke strävades det efter en yrkeskultur som innebar ett erkännande och en förhöjd status av yrket. Andersson (2013) hänvisar till Johansson som menar att ett steg i professionaliseringsprocessen är att tydliggöra och förstärka vad pedagogiken innebär i yrket och att det tydligt framkommer i styrdokumenterna (Andersson, 2013).

Lärare i fritidshems yrkesroll

Yrkesrollen lärare i fritidshem har utvecklats under lång tid och grundar sig i arbetsstugornas välgörenhetsarbete (Ursberg, 1996). Skolverket (2010) skriver att idag innebär lärare i fritidshems yrkesroll bland annat att verksamheten ska komplettera skolan. Fritidshemmet och skolan bidrar med olika erfarenheter, kunskaper och aktiviteter till eleverna. Lärare i fritidshem kan även tillföra andra perspektiv med sin kompetens, eftersom de är mer inriktade på elevers sociala utveckling, välmående och grupsammansättning. Lärare i fritidshem ska erbjuda eleverna en meningsfull och utvecklande fritid som utgår från elevernas intressen och behov. Verksamheten ska vara rolig, trygg och stimulerande (Skolverket, 2010). Lgr 11 anger att alla lärare i skolan ska arbeta för att utveckla elevers lojalitet, ansvar och samhörighet med människor både i och utanför skolan. Vidare står det i Lgr 11 att målet för skolan är att elever ska få en förståelse för olika människors livssituation samt att de ska visa respekt för individer (Skolverket, 2011a). Falkner och Ludvigsson (2012) styrker Lgr 11 och beskriver att konflikthantering hör till lärare i fritidshems kompetens och att de ska förmedla de normer och värderingar som finns i samhället till eleverna.

I Hippinen (2011) beskriver lärare i fritidshem vad deras yrkesroll innebär. Det framkommer då att de ska ta sig tid till att lyssna och samtala med elever, vara stabila och trygga vuxna samt arbeta med elevers identitetsskapande (Hippinen, 2011). När eleverna blir äldre ökar kraven på hur de ska vara både från omgivningen och dem själva och deras intressen förändras. Det är då viktigt att lärarna i fritidshemmen stödjer eleverna i deras identitetsskapande (Ursberg, 1996). Lärarna i fritidshem arbetar även med att skapa en trygg miljö och ta hand om elevers fritid (Hippinen, 2011). I Ursberg (1996) beskrivs lärare i fritidshem som förebilder och ledare för elevgrupper. Hur de vuxna betar sig och agerar är betydelsefullt för att skapa tillit och tilltro till eleverna (Ursberg, 1996).

Skolverket (2010) nämner i de allmänna råden för fritidshem att lärare i fritidshem ska arbeta för att eleverna ska få känna inflytande och delaktighet i verksamheten. Deras förhållningssätt avgör hur mycket de erbjuder eleverna inflytande och delaktighet. Det är viktigt att lärarna i fritidshem visar respekt och lyssnar på elevernas vilja samt att de har kunskap om på vilket sätt eleverna kan involveras i verksamheten (Skolverket, 2010). Ett gott samarbete med hemmen har också en stor betydelse för att ge familjer det stöd som behövs i elevernas utveckling (Skolverket, 2011a). Det är viktigt att det finns ett förtroendefullt samarbete med vårdnadshavare för att kunna diskutera elevernas lärande och trivsel på fritidshemmet. Samarbetet ska bygga på respekt, öppenhet och ömsesidighet (Skolverket, 2010). Genom att lärare i fritidshem har ett gott samarbete med vårdnadshavare skapas förutsättningar för eleven att känna trygghet och sammanhang både på fritidshemmet och i hemmet. För att skapa ett gott samarbete krävs en vardaglig kontakt med vårdnadshavare och det är viktigt att det finns en dialog mellan personal och vårdnadshavare för att de ska känna sig delaktiga i sitt barns verksamhet. Ansvaret för ett bra samarbete med vårdnadshavare ligger hos personalen. En form av samarbete kan vara att skola och fritidshem arbetar tillsammans genom till exempel föräldramöte och utvecklingssamtal. Gemensamma möten kan vara en fördel i samarbetet med vårdnadshavare (Skolverket, 2010). Inskolning av elever på fritidshem är början på samarbetet med vårdnadshavarna. Det är lika viktigt för vårdnadshavare som för elev att delta i inskolningen eftersom det är en trygghet för alla parter att tillsammans lära känna personal och andra elever samt den nya miljön. Det är betydelsefullt att personal kan sätta sig in i vårdnadshavarnas möjlighet att engagera sig och delta i den verksamhet som deras barn ska vistas i (Sveriges fritidspedagogers förening, 1984).

Integrering av fritidshemmen

På 1970-talet diskuterades tankar om att integrera fritidshem och skola (Skolverket, 2011b). En betydande del av integrationen var SIA-utredningen som kom år 1974 (Ackesjö, 2006). SIA-utredningen innebar en granskning av skolans inre arbete där syftet var att synliggöra skolan för samhället och skapa en samverkan mellan skola, förskola och fritidshem. Övergången från förskola till skola skulle vara enkel och smidig. Barnen skulle i skolan få en undervisning som var anpassad efter deras utvecklingsnivå där hänsyn togs till tidigare lärande på förskolan (Johansson & Holmbäck Rolander, 2000). En del utav integrationen mellan fritidshem och skola var att verksamheternas lokaler låg i anslutning till varandra och därmed skapades en länk mellan de olika verksamheterna. När fritidshem och skola integrerades påbörjades ett arbete med gemensamma arbetslag mellan lärare i fritidshem och grundskollärare (Johansson & Holmbäck Rolander, 2000). I Falkner och Ludvigssons (2012) rapport framkommer det att i samband med integrationen mellan fritidshem och skola får lärare i fritidshem ofta vara hjälplärare under skoldagen, ibland även i ämnen som de inte har kompetens i. Integrationen har bidragit till att lärare i fritidshem får avsätta mycket av sin tid till det som rör den obligatoriska skoldagen. Det medför att de inte har lika mycket ork, engagemang och tid till att skapa en gynnsam fritidshemsverksamhet (Falkner & Ludvigsson, 2012). Kärby (2000) menar att lärare i fritidshem idag har en dubbel yrkesroll där de måste engagera sig i två verksamheter som har olika förutsättningar och syften. Eftersom skolan och fritidshemmet är två olika verksamheter kan inte arbetssättet utföras på samma sätt, vilket försvårar det för lärare i fritidshem. Arbetsdagen för lärare i fritidshem blir då uppdelad. Det gör att arbetsuppgifterna blir ytliga, tidsbundna och splittrade. Istället för att få en djupare kontakt med en mindre grupp elever blir kontakten ytligare ju större elevgruppen blir. Thomasson (2011) skriver i sin artikel om att integrationen mellan fritidshem och skola till en början sågs som någonting positivt av lärare i fritidshem. Skolan och fritidshemmet skulle komplettera varandra, men istället upplevde lärarna i fritidshem att de inte blev behandlade för sin kompetens utan sågs som hjälplärare. De fick i princip aldrig vara med och planera skolverksamheten utan tilldelades lämpliga arbetsuppgifter. De upplevdes inte ha något att tillföra trots sin utbildning och kompetens.

Grundskollärare och lärare i fritidshem i integrerade arbetslag

Johansson (2011) skriver att personal som arbetar i skolan tillsammans ingår i ett arbetslag som ska samarbeta. De har som uppgift att omvandla målen för skolan till ett praktiskt och pedagogiskt arbete. För att kunna omvandla målen är det viktigt att ta tillvara på arbetslagets olika kompetenser och på så sätt skapa ett gott samarbete. Fröman och Johansson (2011) nämner att

ett arbetslag behöver bästa möjliga förutsättningar för att lyckas. Några förutsättningar är att arbetslaget är jämställt både i betydelse och status. När målen för skolan är formulerade i ett helhetsperspektiv är det först då som arbetslagen kan lösa sina uppgifter. Arbetslagen måste samarbeta så att målen nås istället för att de endast står nedskrivna på papper. Fröman och Johansson (2011) skriver vidare att i de arbetslag som har ett väl fungerande samarbete ser personalen elevens hela skoldag, både i skolan och på fritidshemmet. I de arbetslagen har grundskollärarna haft möjlighet att stödja lärarna i fritidshems uppgift. Det här för att målen ska kunna uppfyllas på fritidshemmet likaväl som de ska uppfyllas i skolan (Fröman & Johansson, 2011). För att uppnå ett väl fungerande samarbete måste elevernas intressen och behov stå i fokus för verksamheterna. Det krävs även att tid avsätts för att arbetslagen ska kunna förbereda och diskutera planeringen av verksamheterna, exempelvis genom gemensam planering, utvärdering och uppföljning (Skolverket, 2010). För att lyckas lära eleverna att samarbeta måste personalen själva kunna visa vad ett bra samarbete innebär och vad det leder till (Johansson, 2011).

Calander (1999) ger i sin avhandling exempel på hur arbetslag mellan grundskollärare och lärare i fritidshem har sett ut på två skolor. I avhandlingen framkommer det att lärarna i fritidshem blev mer inriktade på skolpedagogiken än fritidshemspedagogiken. De kunde dock inte arbeta som lärare fullt ut eftersom det inte fanns tid för att förbereda och planera och för att de saknade kompetensen för att undervisa i klassrummet. Lärarna i fritidshem blev beroende av grundskollärarnas instruktioner för att kunna ”göra rätt” och det var de som i slutändan bestämde undervisningsinnehållet. Lärarna i fritidshem blev tilldelade uppgifter enligt grundskollärarnas instruktioner. Det här menar Calander (1999) påverkade samarbetet som skedde mellan de olika lärarkategorierna negativt. Författaren skriver vidare att lärarna i fritidshem skulle dra nytta av att skilja fritidshemmet och skolan åt för att frigöra fritidshemmet och inte ha integrerade arbetslag. Det skulle medföra att lärarna i fritidshem fick arbeta på egna villkor och rikta in sig på det de tycker är relevant för deras yrkesroll (Calander, 1999).

Yrkesrollens status

Ludvigsson (2009) har i sin avhandling kommit fram till att det finns statuskillnader mellan lärare. Det finns en uppfattning om att grundskollärare har högre status än lärare i fritidshem, vilket bland annat beror på att skolan är en obligatorisk verksamhet medan fritidshemmet inte är det. Lärare i fritidshem är färre till antalet än grundskollärare och har därför inte samma möjlighet att få fram sina tankar i olika verksamhetsfrågor. Ludvigssons (2009) resultat visar att

fritidshemmet inte har lika betydande roll som skolan. Grundskollärare ser undervisningen som det viktigaste och det är där eleverna lär sig. En lärare i fritidshem menar att grundskollärare inte är så insatta i fritidshemmets verksamhet, medan lärare i fritidshem är mer insatta i skolverksamheten eftersom de arbetar där på dagarna (Ludvigsson, 2009). I Hansens (1999) avhandling framgår det också att grundskollärare inte har mycket kunskap om lärare i fritidshems yrkesroll. Författaren har gjort en intervjustudie på en skola där de olika lärarkategorierna fick berätta hur de uppfattade sin egen yrkesroll samt hur de såg på varandras yrkesroll och kompetens. Det framkommer att grundskollärarna endast har haft ytliga kontakter med lärare i fritidshem då de exempelvis besökt någon elev på fritidshemmet eller om någon lärare i fritidshem har varit i kontakt med klassen. Många av dem saknar kunskap om lärare i fritidshems utbildning och hur lång den är och vissa tror att utbildningen är på gymnasienivå. Hansen (1999) skriver vidare att grundskollärarna beskriver lärare i fritidshems kompetens i två områden. Ett område är elever och deras utveckling och det andra området är den praktisk-estetiska delen som lärare i fritidshem har. Även Johansson (1999) har studerat grundskollärares syn på samarbetet med lärare i fritidshem. De beskriver samarbetet som viktigt och bra och ser läraren i fritidshem som den viktigaste samarbetspartnern i skolan. Under skoldagarna hjälper läraren i fritidshem till med bland annat läsläxor och att ansvara för en elevgrupp. Ibland anordnas även lekdagar där eleverna får leka mer fritt. Grundskollärarna anser att det är viktigt att arbeta tillsammans där de olika kompetenserna bidrar till att verksamheten blir en helhet. Samarbetet bygger på personkemi och att de berörda fungerar bra tillsammans. För ett gott samarbete krävs att yrkesrollerna stöttar och hjälper varandra. Grundskollärarna beskriver lärare i fritidshem som en resurs som kan avlasta dem i deras arbete med eleverna (Johansson, 1999).

Lärolegitimation

Under de senaste åren har diskussionerna om lärolegitimation för förskollärare, lärare och lärare i fritidshem eskalerat och fått mycket uppmärksamhet (Läroförbundet, 2012). Lärolegitimationen är ett bevis på vilka ämnen och skolformer som lärare är behöriga att undervisa i (Läroarnas riksförbund, 2013). Diskussionerna har handlat mycket om huruvida lärare i fritidshem ska få lärolegitimation eller inte. Regeringen anser att fritidspedagogik inte hör samman med någon skolform och att de som utbildat sig innan år 2001 inte räknas som lärare (Läroförbundet, 2012).

Här följer ett citat ur en dialog mellan ledamoten Jabar Amin i utbildningsutskottet (MP) och utbildningsminister Jan Björklund (FP):

Vi vet att fritidspedagoger har lång och omfattande utbildning som exempelvis förskolelärare. De ansvarar för pedagogisk verksamhet i skolan och är viktiga för skolans måluppfyllelse. Men med de nuvarande bestämmelserna får de inte längre vara ansvariga för den verksamhet som de är utbildade för. Min fråga till ministern är: Kan man tänka sig, precis som med lärarna i träningskolan, att se över bestämmelser så att även fritidspedagoger kan omfattas av lärarlegitimationen? (Ledamot i utbildningsutskottet Jabar Amin)

Svaret är nej. Lärarlegitimation är som ordet antyder till för att legitimera lärare. Det finns en lång rad yrkesgrupper i Sverige som också gärna skulle vilja bli legitimerade. Men de är inte lärare, och inte heller fritidspedagoger. Fritidspedagoger är fritidspedagoger. Det är en viktig yrkesgrupp i skolan. De har sina arbetsuppgifter. Men de är inte lärare och ska inte omfattas av lärarlegitimation. (Utbildningsminister Jan Björklund) (Fritidspedagogik.se, 2011)

Ämnesrådet i fritidspedagogik och Lärarförbundet har upprättat en kursplan för att få lärare i fritidshem legitimerade. Kursplanen skulle innebära ett förtydligande av den fritidspedagogiska verksamheten och samtidigt ge lärare i fritidshem legitimation för fritidspedagogiken. Utbildningsdepartementet nekade förslaget, men Lärarförbundet arbetar vidare med att kursplanen ska bli godkänd (Fritidspedagogik.se, 2012).

Nu är det bestämt att lärare i fritidshem kommer att få lärarlegitimation, men endast i de ämnen som de undervisar i under den obligatoriska skoldagen. Det kan exempelvis vara bild, idrott och musik. De lärare i fritidshem som inte har något ämne i sin behörighet kan med hjälp av Lärarlyftet 2 läsa in ett eller två ämnen (Lärarförbundet, 2012). Lärarlyftet 2 är en fortbildning för de lärare som vill utöka sin behörighet (Skolverket, 2013). Innan lärare kan få ut sin legitimation måste de ha en lärarexamen samt ett introduktionsår där de arbetar i den verksamhet de är utbildade för. Under det här året blir läraren tilldelad en mentor som ska vara ett stöd. Efter introduktionsåret ska rektorn skriva ett intyg på läraren i fritidshems kompetens och lämplighet i verksamheten (Göteborgs universitet, 2013).

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem under skoldagen.

Frågeställningar:

Vilken syn har grundskollärare på lärare i fritidshems yrkesroll?

Hur samarbetar de olika lärarkategorierna enligt grundskollärarna?

4 Metod

Eftersom studien syftar till att undersöka hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem under skoldagen har vi valt att använda oss av kvalitativ metod (Bryman, 2012). I studien har intervjuer använts för att få en personlig kontakt till deltagarna och därmed få utförliga svar. Patel och Davidson (2003) nämner vikten av att visa ett intresse och en förståelse för personerna som intervjuas för att på så sätt få dem att känna närhet och trygghet. I intervjuer har deltagarna möjlighet att besvara frågorna med sina egna ord och intervjuerna blir därmed en dialog (Patel & Davidson, 2003). Bryman (2012) nämner också det här och menar att en form av intervju är semistrukturerade intervjuer som har använts i den här studien. I en semistrukturerad intervju har deltagarna en chans att forma svaren på frågorna utefter sina egna tankar och uppfattningar genom att intervjufrågorna är öppna (Bryman, 2012).

Urval

I studien ingår åtta grundskollärare i de tidiga skolåren som har kontakt med lärare i fritidshem. De två lärarkategorierna har ett samarbete med varandra då lärarna i fritidshem deltar vid de flesta lektionstillfällena i klassrummet tillsammans med grundskollärarna. Grundskollärarna intervjuades på fyra olika grundskolor. Fyra av grundskollärarna har vi sedan tidigare haft kontakt med då vi har arbetat på samma skola och tillsammans med dem. Den här kontakten skedde personligen genom dialog med grundskollärarna. Resterande fyra har vi inte haft kontakt med tidigare och de kontaktade vi per telefon med hjälp av expeditionerna på de två skolorna. Grundskollärarna i studien var positiva till att delta i undersökningen. Under telefonsamtalen och dialogerna informerades grundskollärarna om studiens syfte för att de skulle vara medvetna om vad studien skulle komma att handla om. Tid för intervjuerna bestämdes och hänsyn togs till grundskollärarna för att hitta en tid som passade dem. Bryman (2012) nämner vikten av ett målinriktat urval vilket innebär att de deltagare som väljs ut ska vara relevanta för studiens syfte. Eftersom studiens syfte inriktar sig på grundskollärare är urvalet därmed målinriktat. I studien har endast kvinnor intervjuats då det var de som hade tillfälle till att delta i en intervju. Det här har inte tagits hänsyn till i studien.

Genomförande

Som ovan nämnt har semistrukturerade intervjuer använts i den här studien. Öppna frågor har använts där deltagarna kunde ge utförliga svar och där de fick möjlighet att utveckla sina idéer och tankar (Bryman, 2012). Följden på frågorna i intervjumanualen (se bilaga) behöver inte ställas i ordning, utan huvudsaken är att alla frågor tas upp. Även frågor som inte finns med i manualen

kan ställas om de anses relevanta för studien (Bryman, 2012). Vid fem av åtta intervjuer var båda närvarande och tre av intervjuerna genomfördes enskilt. Det här på grund av att vi genomförde de enskilda intervjuerna under verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och kunde därför inte vara närvarande båda två. När vi träffade deltagarna presenterade vi oss igen och förklarade studiens syfte, vilket Patel och Davidson (2003) nämner är viktigt. Patel och Davidson (2003) skriver vidare att om intervjuaren visar förståelse och intresse för deltagarna blir de mer motiverade att svara på frågorna. Om deltagarna upplever att intervjuerna kritiserar eller dömer dem kan en försvarsattityd framträda. Det är viktigt att tänka på att kroppsspråket signalerar mycket i intervjuer, genom att till exempel höja ögonbrynet av förvåning kan leda till att deltagarna vill försvara sig (Patel & Davidson, 2003). Vi har tänkt på kroppsspråket och visat intresse genom att berätta för deltagarna att de är viktiga för studien och visat uppskattning för att de tagit sig tid att delta. Patel och Davidson (2003) nämner att intervjuerna vanligtvis avslutas neutralt för att deltagarna ska kunna kommentera i efterhand om det är någonting de funderat kring under intervjun. Alla intervjuer avslutades neutralt med frågan ”Har du något att tillägga?” för att deltagarna skulle få en chans att framföra tankar som de ansåg viktiga.

Bryman (2012) skriver om hur viktigt det är att intervjuerna sker i en ostörd miljö där deltagarna inte ska vara oroliga för att någon annan kan ta del av informationen. Lugna och ostörda platser försökte väljas för intervjuerna men när verksamheten var igång var det svårt att hitta sådana platser. Det kunde vara att någon elev eller annan lärare hade ärenden till deltagaren och därmed stördes intervjun. Intervjuerna genomfördes i klassrum förutom en intervju som utfördes i fritidshemmets lokaler. I de båda miljöerna har både personal och elever tillgång till att gå in i lokalerna eftersom de inte är låsta. Det medförde att några intervjuer gick mindre bra på grund av en del buller och avbrott. Under en intervju var en deltagare stressad på grund av att intervjun genomfördes på hennes lunchrast och hon var tvungen att äta samtidigt som intervjun. Vi känner ändå att tillräckligt med data har samlats in eftersom intervjuerna besvarade studiens frågeställningar och därmed gav en rik data. Bryman (2012) nämner vikten av att ha ett bra hjälpmedel när det gäller att spela in intervjuer för att ordagrant få med det deltagarna säger. När anteckningar förs kan olika uttryck och fraser gå förlorade och intervjuaren kan inte koncentrera sig lika mycket på vad deltagarna säger. Det kan leda till att intervjuaren förlorar sin rätta innebörd. Eftersom fokus ligger på att skriva är det svårt att följa upp svaren och ställa följdfrågor (Bryman, 2012). Inspelningsmetoden har använts med hjälp av mobiltelefoner för att spela in intervjuerna. Det här för att inte missa någon information och för att kunna ha fokus på

deltagarna. Intervjuerna har transkriberats ordagrant och intervjuerna är mellan 10 och 15 minuter långa.

Analys och resultatredovisning

Data har analyserats genom att lyssna på inspelningarna och ordagrant skriva ner dem. Intervjuerna lyssnades igenom igen samtidigt som transkriberingarna lästes för att vara säkra på att inga feltolkningar gjorts eller ord utelämnats. Bryman (2012) hänvisar till forskaren Poland som beskriver olika misstag som kan ske i transkriberingar när de inte arbetas igenom en gång till. Det kan vara påfrestande att lyssna en längre stund vilket kan bidra till att texten blir slarvigt nedskrivna och ord kan utelämnas som gör att texten feltolkas. Därför är det av stor vikt att gå igenom transkriberingarna ytterligare en gång (Bryman, 2012). Efter att transkriberingarna noggrant bearbetats diskuterades vilket analysverktyg som skulle användas för att på bästa sätt skriva fram resultatet. Flera metodböcker lästes för att hitta ett lämpligt analysverktyg och därefter jämfördes olika sätt att analysera. Det som inspirerade oss mest var Kvales (1997) metod för att analysera intervjuer. Kvale (1997) nämner meningskoncentrering som en analysmetod, vilket har inspirerat den här studien. Meningskoncentrering består av fem steg där det första steget innebär att alla intervjuer ska läsas igenom för att få ett helhetsintryck (Kvale, 1997). Alla intervjuer i studien lästes igenom för att se helheten och därefter markerades meningar och ord som ansågs tillhöra studiens två forskningsfrågor. De två forskningsfrågorna fick var sin färg. Det som tillhörde den första forskningsfrågan, som handlar om vilken syn grundskollärare har på lärare i fritidshems yrkesroll, markerades i texten med gul överstrykningspenna. Likadan process gjordes på forskningsfråga två, som berör samarbetet mellan grundskollärare och lärare i fritidshem. Den här frågan markerades med grön överstrykningspenna för att lätt kunna skilja på de två olika forskningsfrågorna. Det här menar Kvale (1997) är steg två i meningskoncentrering där olika meningsenheter i intervjuerna markeras. Det tredje steget menar Kvale (1997) är att formulera koder genom att tolka deltagarnas svar som de uppfattas av forskaren. Tolkningarna av svaren ska vara fria från forskarens värderingar och ska lyfta fram det deltagarna berättar i intervjuerna (Kvale, 1997). Intervjuerna bearbetades för att kategorisera och skapa koder. Koderna skrevs ner i kanten på intervjuerna för att lätt se vad de olika delarna berörde i intervjuerna. Analyseringen fortsatte sedan med steg fyra som enligt Kvale (1997) innebär att forskaren ska ställa sig frågan om koderna hör till studiens forskningsfrågor. Vi har under hela arbetes gång haft forskningsfrågorna i fokus för att hålla oss på rätt spår samt för att studiens syfte i slutändan ska uppnås. Det femte steget innebär att knyta samman koderna till en beskrivande text (Kvale, 1997). I sammanställningen av koderna gjordes två tankekartor på

respektive forskningsfråga där de koder som berörde varandra samlades in under olika teman. Temana skapades efter kodernas innebörd och benämns arbetsuppgifter, arbetsfördelning, lärarlegitimation, planering och kommunikation, resurs och status.

Resultatet inleds med den första forskningsfrågan som rubrik och kallas *Grundskollärares syn på lärare i fritidshems yrkesroll*. Under den rubriken redovisas temana från den första tankekartan, vilka är arbetsuppgifter, arbetsfördelning och lärarlegitimation. Redovisningen av resultatet fortsätter sedan med den andra forskningsfrågan som rubrik och kallas *Samarbete mellan lärarkategorierna*. Under den rubriken redovisas temana från den andra tankekartan. De temana är planering och kommunikation, resurs och status. Citaten som används i resultatet är från olika grundskollärare och de benämns Lärare 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 och 8. I citaten används begreppet fritidspedagog som har likvärdig betydelse med begreppet lärare i fritidshem, vilket används i studien. Kvale och Brinkmann (2009) nämner vikten av att underlätta läsningen och förståelsen av citaten genom att reducera en del talspråk. I citaten har vissa småord tagits bort och punkter och kommatecken har satts ut för att underlätta det för läsaren. Symbolen [...] betyder att citaten börjar mitt i en mening.

Etiskt ställningstagande

Som tidigare nämnts togs kontakt med grundskollärare per telefon och de informerades då om studiens syfte och om de hade tid och vilja till att delta. Därmed är informationskravet uppnått som enligt Bryman (2012) innebär att forskarna är skyldiga att berätta om studiens syfte samt att deltagandet är frivilligt. Bryman (2012) skriver vidare att forskarna även ska behandla alla uppgifter om deltagarna konfidentiellt. Obehöriga ska inte kunna få tillgång till uppgifter om deltagarna eller någon som nämns i intervjuerna. Patel och Davidson (2003) beskriver att om intervjuerna är konfidentiella är det bara forskarna som har möjlighet att ta del av uppgifterna. Genom att behandla alla uppgifter med varsamhet så att inga obehöriga kan få tillgång till dem har konfidentialitetskravet uppnåtts. Under intervjuerna ställdes frågan om intervjuerna fick spelas in och deltagarna fick samtidigt förklarat att ingen utanför studien kommer få ta del av personliga uppgifter. Genom att bara använda uppgifterna i den här studien har även nyttjandekravet uppnåtts. Bryman (2012) beskriver vikten av nyttjandekravet där alla uppgifter som har samlats in bara får användas i forskningssyfte.

Tillförlitlighet

För att öka studiens tillförlitlighet har vi i enlighet med Bryman (2012) följt riktlinjerna kring forskningsetiska principer genom att använda oss av exempelvis informationskravet,

konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och urvalsmetod. Under intervjuerna har ett neutralt förhållningssätt strävats efter för att inte påverka svaren från deltagarna. Det är viktigt att forskarna inte lägger personliga värderingar i resultatet av arbetet för att styrka trovärdigheten (Bryman, 2012). Vid fem av åtta intervjuer har vi båda två varit närvarande och bidragit med olika tankar och följdfrågor. Enligt Patel och Davidson (2003) ökar pålitligheten om det är mer än en intervjuare samt om deras tolkningar av intervju svaren överensstämmer med varandra.

Bryman (2012) hänvisar till forskarna Guba och Lincoln som menar att det är viktigt att ha ett granskande synsätt. Genom att forskarna överlåter sina texter till personer utanför studien som granskar dem både under arbetets gång och mot slutet av arbetet ökar studiens pålitlighet. Studien är pålitlig eftersom utomstående personer och de i handledningsgruppen successivt granskat arbetet. De har bidragit med tankar som vi inte själva har tänkt på och genom att de successivt har granskat arbetet har vi tagit del av synpunkter för att stärka arbetet.

Intervjuerna har utförts på fyra grundskolor med grundskollärare i olika åldrar och med olika erfarenheter, vilket Bryman (2012) menar att forskare ofta vill få fram. På så sätt blir det en stor variation i urvalet när olika egenskaper och kännetecken varierar hos deltagarna (Bryman, 2012). Deltagarna i studien är i olika åldrar och har olika erfarenheter av att arbeta i skolan. Några av deltagarna har arbetat länge som grundskollärare medan några har kortare erfarenhet av arbetet. Om urvalet hade varit större hade det ökat studiens pålitlighet ännu mer genom att då få ta del av fler grundskollärares synsätt och erfarenheter. Eftersom studien är tidsbegränsad har inte möjlighet funnits till att göra en större studie.

5 Resultat

Grundskollärares syn på lärare i fritidshems yrkesroll

Arbetsuppgifter

Grundskollärarna menar att de och lärarna i fritidshem bidrar med olika kompetenser och infallsvinklar i skolans verksamhet. De kompletterar varandra genom att tillsammans se eleverna under hela skoldagen. Grundskollärarna anser att lärarna i fritidshem har mycket kunskap om elevers sociala samspel och utveckling. De har en annan relation till eleverna än vad lärarna har eftersom de har kontakt med eleverna både under skoldagen och fritidshemsverksamheten och därför ser elevernas olika behov. Lärare 1 beskriver att:

[...] jag känner när jag jobbar tillsammans med en fritidspedagog så märker jag ju ofta att fritidspedagogen ser spelet mellan barnen, ser sociala kontakter och hjälper till mycket med att lösa konflikter.

Grundskollärarna menar att lärarna i fritidshem i sin yrkesroll har kontakt med hemmen och känner därför till mer om hemförhållanden än vad grundskollärarna gör. Eftersom lärarna i fritidshem är med under elevernas hela skoldag ser de helheten. Om det har hänt något under skoldagen vet de oftast om det och kan därför förstå varför en elev känner sig nedstämd under fritidshemsverksamheten. Grundskollärarna anser att lärarna i fritidshem har en viktig uppgift när det gäller att lära eleverna struktur och ordning, speciellt i de lägre åldrarna där eleverna behöver stöd i vardagliga saker som exempelvis att knyta skorna och ha ordning på sina kläder. Lärarna i fritidshem har stor betydelse för elevernas uppfostran för att de ska bli goda medmänniskor. Lärare 3 beskriver vikten av struktur och ordning på följande sätt:

[...] lära sig struktur och ordning alltså sådana saker där är det ju helt ovärderligt. Jag försöker ju hinna det men det är inte säkert att jag gör det och där har ju fritidspedagogerna en jättebra uppgift, och det är ju jätteviktigt att man får struktur för annars fixar man inte skolan.

Lärarna i fritidshem anses vara kreativa enligt grundskollärarna och står för de praktiska uppgifterna i klassrummet med mycket skapande verksamhet. De har även hand om EQ, gör samarbetsövningar samt lekar. Utomhuspedagogik och naturen anses också tillhöra yrkesrollen. Grundskollärarna tycker att lärarna i fritidshem bidrar med tips och idéer till dem på hur de kan arbeta i klassrummet mer med skapande verksamhet. Lärare 3 berättar:

Ibland har hon haft lite tips och idéer, nej men det här kan vi göra, och det köper jag jättebra, för det passar in i det vi ska prata om nu och hon har koll på det.

Enligt grundskollärarna är en av lärarna i fritidshems arbetsuppgifter under skoldagen att vara rastvakt. Rasterna anses vara elevernas fria tid och därför har lärarna i fritidshem tilldelats den uppgiften för att deras profession är inriktad på utomhuspedagogik. Några grundskollärare önskar att rasterna på deras skolor ska utvecklas och att det ska bli mer rastverksamhet. De vill att det ska erbjudas styrda aktiviteter på rasterna för de elever som har fantasibrist och behöver ha något att göra. De vuxna som ansvarar för rastverksamheten ska engagera sig i den pågående leken och inte bli en observatör. Genom att ha rastverksamhet kan mobbning minskas. Grundskollärarna anser att det är lärarna i fritidshem som ska ansvara för rastverksamheten. De berättar även att FRIS (fritidspedagogik i skolan) är en annan av lärarna i fritidshems arbetsuppgifter. Några lärare i fritidshem planerar det här tillfället på egen hand och några planerar det tillsammans med grundskolläraren. Huvudansvaret för FRIS:en ligger ändå hos läraren i fritidshem eftersom det är han/hon som leder den lektionen. Under FRIS:en får eleverna träna på till exempel värderingsövningar, men det kan även vara fria aktiviteter. Lärare 8 beskriver innehållet på FRIS-lektionerna så här:

Det är ju också barnens fria tid och där vet jag ju att våra fritidspedagoger har valt att fylla den med olika slags innehåll. Ibland är det fri lek där barnen själva bestämmer och ibland har det varit styrda aktiviteter. Nu vet jag att de har satt igång ett arbete om planeterna och skapa och det är ju kul att man kan plocka upp ett undervisningsinnehåll som barnen faktiskt gör och att man får belysa det från en annan kompetens. Att eleverna får använda sitt fria skapande i det. Det kan jag egentligen tycka att det är det mest ultimata, att man tar innehållet och gör det med fritidspedagogik så att eleverna får båda delar.

Matvakt, idrottslärare, musiklärare, bildlärare och hantering av konflikter är några av de arbetsuppgifter som lärarna i fritidshem har blivit tilldelade enligt grundskollärarna. Lärarna i fritidshem har mer kunskap om elevers utveckling och sociala samspel än lärarna och konflikthantering anses tillhöra deras profession. Egen planeringstid tillhör också en utav arbetsuppgifterna. En del grundskollärare vet dock inte vilka arbetsuppgifter lärarna i fritidshem har förutom det de har med klassläraren. Ibland tilldelas lärarna i fritidshem arbetsuppgifter som de inte har kompetens för, exempelvis matematik och svenska. Det blir så för att skolverksamheten ska fungera på grund av ekonomiska brister menar grundskollärarna. Lärarna i fritidshem får då ansvara för olika ämnen för att eleverna ska lära sig så mycket som möjligt. Lärare 6 menar att:

[...] jag vet inte det här med matte och svenska om det är något som fritidspedagogerna vill eller känner att de har kompetens för. Jag tror att både lärare och fritidspedagoger då att vi gör väldigt mycket som vi egentligen inte har kompetens för, men att vi gör det för att det ska fungera med eleverna.

Arbetsfördelning

Grundskollärarna beskriver att lärarna i fritidshem arbetar mest i de yngre åldrarna med elever i årskurs ett och två. Det behövs mer personal där eftersom eleverna behöver mer stöd just i de åldrarna. En grundskollärare tycker att det är bra när lärarna i fritidshem är knutna till en klass, så de får möjlighet att arbeta mer intensivt med samma elevgrupp. Några grundskollärare ser lärarna i fritidshem som en chans till att avlasta sitt arbete på, bland annat med sådant de inte hinner med under lektionstid eller sådant de skulle vilja göra. Några andra grundskollärare tycker det är betydelsefullt att låta lärarna i fritidshem ha egna ansvarsområden. Lärare 3 tror att:

[...] det är viktigt också att de inte känner att de bara går omkring med händerna på ryggen och bara tittar och hjälper till lite här. Utan att de verkligen har ett ansvarsområde.

Grundskollärarna menar att när lärarna i fritidshem är i en klass som resurs är det viktigt att tänka på att de ser saker på olika sätt och lär ut olika. Det är av stor vikt att kunna ta tillvara på varandras kompetens och se att båda gör ett värdefullt arbete men på olika sätt. Lärare 6 beskriver det så här:

[...] jag är inkörd på ett spår och så har hon en helt annan bild av vad man kan göra och det blir så bra när man jobbar tillsammans, det kompletterar så.

Ibland kan det vara svårt för grundskollärarna och lärarna i fritidshem att förstå varandra enligt grundskollärarna. En grundskollärare nämner en press av att vara så målfokuserad och hinna lära eleverna allt det de ska lära sig, som till exempel att läsa, skriva och räkna. Läraren i fritidshem har inte samma krav på sig och kanske inte heller förstår hur den andra lärarkategorin har det. Grundskolläraren beskriver att läraren i fritidshem tycker att det bör vara lite mer fritt och skapande, men grundskolläraren känner att tiden inte räcker till.

Lärarlegitimation

De flesta grundskollärare är inte insatta i diskussionen om lärarna i fritidshems legitimation, men alla tycker att lärare i fritidshem borde få någon form av lärarlegitimation. Om legitimationen ska vara i pedagogiken eller i ett specifikt ämne är det olika uppfattningar om. Det är även olika

förslag på vad legitimationen ska kallas för lärare i fritidshem, om den ska kallas för fritidspedagoglegitimation, lärarlegitimation eller pedagogisk legitimation. Några spekulerar om att lärare i fritidshem inte får legitimation för att de inte skriver bedömningar och därmed inte har samma skriftliga ansvar som grundskollärarna. En grundskollärare spekulerar i varför lärare i fritidshem inte får legitimation. Hon tror att det måste sättas upp kriterier för vad som gäller för de olika yrkesrollerna och sedan jämföra vad det är som skiljer de olika kriterierna åt. Lärare 7 beskriver legitimationen på följande sätt:

Det borde väl finnas något för dem också då, jag vet inte. Det kan ju inte bli så specifikt då, det kan ju inte vara olika ämnen eller jag vet inte [...] jag menar vi har ju inte heller i bara pedagogiken, utan det är ju bara i ämnen vi också har. Så att det är väl kanske därför det stupar då att man inte har ett ämne.

Den syn grundskollärarna har på lärarna i fritidshems yrkesroll påverkas inte av att de inte är legitimerade. Lärarna i fritidshem anses ha lång och relevant utbildning samt kompetens. De gör mycket som är viktigt och har ett stort ansvar för elevernas utveckling. Lärare 7 tycker att:

Det är mest bara ett papper man har. Det har liksom ingen betydelse för mig, för man vet ju att de kan sitt jobb ändå. Jag menar, vi har jobbat många här länge utan att vi haft något papper och vi har klarat det.

Samarbete mellan lärarkategorierna

Planering och kommunikation

Samarbetet ser olika ut mellan lärarkategorierna. Några grundskollärare tycker det fungerar mycket bra, medan andra inte upplever det så. På en skola arbetar inte alla hundra procent vilket medför att de inte kan skapa det täta samarbete de önskar. Flera nämner att ett bra samarbete beror på vem de samarbetar med och hur personkemin är. Lärare 5 menar att:

[...] mycket handlar ju egentligen om personkemi också eftersom man jobbar så nära, för man delar ju hela tiden allting.

För att skapa ett gott samarbete krävs mer planeringstid än vad som finns nu. Det här är det största hindret för samarbetet enligt en grundskollärare. Vissa har gemensam planeringstid en gång i månaden, andra har trettio minuter till en timme i veckan och andra har ingen planeringstid alls och får därför ta sin lediga tid till det. Planeringen blir därför enligt grundskollärarna ytlig och tid går åt till att lösa praktiska saker som exempelvis när klassen ska åka och simma eller om någon i personalen ska vara ledig. Ibland är det svårt att hitta tid då både grundskolläraren och läraren i fritidshem kan planera tillsammans. Lärare 5 berättar:

[...] man hinner inte även om intentionen är att man vill, men alltså det fungerar ju inte för att nu när... den här tiden (eftermiddagstid) då är ju jag mer tillgänglig för sådant, men då har ju deras dag så att säga riktigt börjat och är fullbokade så, tidsmässigt.

På grund av att planeringstiden inte räcker till är lärarkategorierna tvungna att prata ihop sig på fikaraster, på morgonen innan skolan börjar och i ”flykten”, vilket grundskollärarna menar innebär korta samtal i bland annat korridorerna och i kopieringsrummen. Det kan ofta bli att de planerar vad som ska göras på lektionerna och sedan informerar det till lärarna i fritidshem. Enligt grundskollärarna får lärarna i fritidshem rätta sig efter vad grundskolläraren vill göra på lektionerna och vara med som en resurs. Lärare 6 betonar vikten av samplanering på följande sätt:

[...] ett samarbete fungerar ju inte om man inte får samplanering. Då är det lätt att det blir så att då bestämmer läraren att det här gör vi och säger till om det, att kan du göra detta.

Grundskollärarna berättar att på några av skolorna planerar de och lärarna i fritidshem vissa ämnen gemensamt. Det kan exempelvis vara musik, FRIS samt teman i NO/SO. Vid planeringen bestämmer de tillsammans vem som ska ansvara för de olika uppgifterna. Lärarna i fritidshem

ansvarar ofta för de praktiska delarna och grundskollärarna ansvarar för det teoretiska. Lärare 1 beskriver det så här:

[...] om det är pyssel då till exempel så kanske vi bestämmer vad vi ska göra. Då säger ofta fritidspedagogen att jag fixar det så tar du och fixar vad de ska jobba med mer teoretiskt, vilka filmer de ska se och lärandet på det sättet. Men att fritidspedagogen då kanske har det mer praktiska.

Flera grundskollärare påpekar betydelsen av en god kommunikation mellan lärarkategorierna. En grundskollärare nämner hur viktigt det är med återkoppling, exempelvis när det hänt en elev någonting som behöver förmedlas till berörd lärare. Det är viktigt att lärarna i fritidshem och grundskollärarna har likadan inställning till eleverna för att arbetet tillsammans ska fungera. Enligt grundskollärarna märker eleverna tydligt om läraren i fritidshem och grundskolläraren har olika förhållningssätt. Därför är det av stor vikt att lärarkategorierna pratar ihop sig så att de förmedlar samma budskap till eleverna. Lärare 5 beskriver kommunikationen mellan lärarkategorierna:

[...] ibland kan det ju fungera så att vi som människor tänker samma utan att vi ens pratat med varandra, men känner man inte varandra så får man säga så här tycker jag, vad tycker du. Och så bestämmer vi att vi har den förhållningen gentemot barnen och det kan gälla både positiva och negativa saker, men att man ändå strävar mot samma grund.

Resurs

Lärarna i fritidshem ses som en viktig resurs enligt grundskollärarna som kan hjälpa till och stödja lärarens arbete i klassrummet. Ibland delas klasserna in i halvklasser och då har grundskolläraren ansvar för en halvklass och läraren i fritidshem ansvarar för den andra halvan. Vad de gör i halvklasserna kan vara olika menar grundskollärarna. Det kan bland annat vara matematikuppgifter eller FRIS. När lärarna i fritidshem arbetar i helklass tillsammans med klassläraren är de ofta resurs i NO/SO, svenska och matematik. Lärare 6 talar om att synliggöra arbetet i klassrummet:

[...] bara hon vet vad jag vill att hon ska göra i klassrummet, vad är det som begärs av mig, vad gör vi. För det är väldigt lätt kan jag känna för jag vet ju precis vad jag tänker, vad jag tycker, vad jag vill. Men det är inte lätt för henne att komma in när jag inte har givit henne manualen på det här är tänkt med lektionen, dit vill vi nå, det här är målet med lektionen [...] för mig är det så naturligt att jag vet, men jag måste synliggöra det för fritidspedagogen så blir det ännu mer synligt för mig, och även för eleverna faktiskt.

Status

Grundskollärarna menar att benämningen fritids låter som det handlar om fri lek och skutt, vilket gör att många tror att det inte är ett yrke med någon tanke bakom. De som arbetar i skolan ser däremot att det är mycket planering och förberedelse i det lärarna i fritidshem gör under skoldagen. Det är viktigt att synliggöra det fritidspedagogiska arbetet och de mål som lärarna i fritidshem arbetar mot ur Lgr11 menar grundskollärarna. Ett synliggörande tillsammans med en tydlig arbetsbeskrivning av yrkesrollen skulle höja yrkets status. Lärare 8 beskriver yrkets status på följande sätt:

[...] som kanske skulle höja statusen på fritidspedagogyrket, att det fanns en tydligare arbetsbeskrivning på exakt det här ingår i mitt yrke och även för oss lärare skulle vi nog må ganska gott av att det fanns en tydlig arbetsbeskrivning.

Grundskollärarna upplever samarbetet med lärarna i fritidshem som mycket bra. De tycker det har berikat arbetet med eleverna och det är betydelsefullt att ha någon att diskutera idéer med. En grundskollärare ser yrkeskategorierna som ett team och kan inte tänka sig att särskilja yrkesrollerna åt. Lärare 8 menar att:

[...] det är ju ingen tvekan om att det är ett lika viktigt och betydelsefullt arbete som en lärares arbete, det går hand i hand.

Yrkesrollerna kompletterar varandra med kunskaper och erfarenheter menar grundskollärarna. Lärarna i fritidshem anses ha en stor kompetens och om de skulle försvinna ur skolan skulle det märkas kraftigt. Lärare 3 tycker att:

[...] det är fantastiskt bra med fritidspedagoger. Man skulle inte klara sig utan dem.

Sammanfattning av resultat

Grundskollärarna delar liknande uppfattningar om lärare i fritidshems yrkesroll. De menar att lärarna i fritidshem har kompetens i bland annat elevers sociala samspel, konflikthantering och skapande verksamhet. Lärarna i fritidshem ses som en chans för grundskollärarna att avlasta arbete på som de själva inte hinner med. Samarbetet mellan lärarkategorierna ser olika ut där det på några skolor fungerar bra och på andra skolor mindre bra. Det största hindret för att skapa ett gott samarbete är att planeringstiden inte räcker till och därför blir planeringen ytlig. För ett bra samarbete menar grundskollärarna att det är viktigt med en god kommunikation där lärarkategorierna delger varandra information och har samma inställning till eleverna. Lärarna i

fritidshem anses vara en viktig resurs som stödjer och hjälper lärarens arbete i klassrummet. Grundskollärarna menar att det är mycket tanke bakom lärarna i fritidshems arbetsuppgifter under skoldagen, men att deras arbete borde synliggöras mer för att höja yrkets status. Lärarna i fritidshem anses ha stor kompetens och kompletterar grundskollärarna i skolarbetet.

6 Diskussion

I den här delen av arbetet kommer metodvalet och studiens resultat att diskuteras.

Metoddiskussion

För att undersöka vilken syn grundskollärare har på lärare i fritidshems yrkesroll har kvalitativ metod använts. Intervjuer ansågs vara den lämpligaste metoden för att få utförliga svar och ha möjlighet att ställa följdfrågor till deltagarna. Följdfrågor bidrar till att svaren får ett annat djup och tillsammans med intervjufrågorna kan det bidra till att deltagarna berättar det de först kommer att tänka på och svaren blir spontana. Eftersom studien syftar till att undersöka hur grundskollärare i de tidiga skolåren ser på yrkesrollen för lärare i fritidshem under skoldagen är det uppfattningarna om området som vi vill komma åt. Det här för att nå deltagarnas spontana uppfattningar.

Åtta grundskollärare intervjuades vilket var tillräckligt många för att uppnå syftet och få en rik data. Om fler grundskollärare intervjuats hade det kanske blivit ett annat resultat, eftersom fler åsikter då hade påverkat studien och därmed ökat tillförlitligheten. Tiden räckte inte till att intervjua fler så därför blev valet att intervjua åtta stycken grundskollärare för att få en jämn fördelning med lika många deltagare från de fyra skolorna. I studien ingår endast kvinnliga deltagare vilket det från vår sida inte har varit någon tanke bakom. Studien syftar till att undersöka hur grundskollärare i de tidiga åren ser på lärare i fritidshems yrkesroll och inte hur ett specifikt kön ser på yrkesrollen. Deltagarna som ingår i studien var de vi fick kontakt med först och det var de som hade tillfälle att delta i en intervju. Intervjuerna varade i 10 till 15 minuter vilket upplevdes som kort men vid de första transkriberingarna märktes att insamlad data var rik vilket gjorde att det inte blev några ändringar av frågorna i intervjumanualen. Deltagarna var engagerade i studiens område och svaren var relevanta för studiens syfte. Trots att intervjuerna var korta hann deltagarna berätta utförligt om varje fråga och vissa följdfrågor behövde inte tas upp eftersom de redan var besvarade. En deltagare var stressad vid intervjutillfället och tre intervjuer stördes på grund av buller och avbrott, bland annat när elever och lärare hade ärenden till deltagaren. Det här kan vara problematiskt vid intervjuer. Det kan vara svårt att hitta en ostörd plats, speciellt då vi inte besökt alla skolorna innan och därmed inte vet vilka platser som är lämpligast att utföra intervjuerna på. De flesta intervjuer utfördes under eftermiddagstid då grundskollärarna hade sin planeringstid och därmed större möjlighet att delta. Tidpunkten för intervjuerna kunde därför inte påverkas utan genomfördes när grundskollärarna hade tid. En nackdel med att intervjuerna störs på grund av buller och avbrott är att både deltagaren och

intervjupersonen blir distraherade av det, vilket påverkar flödet i intervjun. Under en utav intervjuerna var inspelningen tvungen att pausas på grund av att en annan grundskollärare hade ett ärende till deltagaren. Deltagaren fick då avbryta det hon var på väg att säga och när inspelningen påbörjades igen hade hon glömt bort vad hon tänkt på innan och påbörjade ett nytt svar. Det här kan ha medfört att svaren blivit annorlunda än vad de hade blivit om intervjun inte avbrutits. Resultatet kan ha påverkats eftersom vi utbildar oss till lärare i fritidshem och studien syftar till att undersöka hur en annan lärarkategori ser på vår kommande yrkesroll. Deltagarna kan ha känt sig pressade att svara på ett visst sätt och försökt att inte nedvärdera yrkesrollen eftersom de vet att vi utbildar oss till lärare i fritidshem. Under intervjuerna har det strävats efter att inte inta en försvarsattityd mot deltagarna för att skapa ett gott klimat där alla åsikter är välkomna.

Att utföra transkriberingar av intervjuer är en tidskrävande process, vilket även Bryman (2012) nämner. Författaren menar också att det blir mycket text att gå igenom vid analysen (Bryman, 2012). Även om det var en tidskrävande process att transkribera hjälpte det oss att strukturera materialet på ett tydligt sätt. I slutändan hade det varit mer tidskrävande att lyssna på alla intervjuer flera gånger för att skriva fram ett resultat. Nu fanns alla intervjuer framför oss och vi kunde tydligt se materialet vilket underlättade resultatskrivningen.

Forskningsfrågorna har under arbetets gång besvarats genom intervjuer och data som samlats in har varit utförlig. Det har varit relevanta svar som berört forskningsfrågorna. Ingen av deltagarna har börjat prata om andra ämnen som inte har med studien att göra.

Resultatdiskussion

I studien framkommer det att grundskollärarna delar liknande uppfattningar om lärare i fritidshems yrkesroll. Det har medfört att intervju svaren liknar varandra. Studien visar att lärarna i fritidshem ses som hjälplärare som stödjer grundskollärarna i arbetet med eleverna. De är hjälplärare i helklass i ämnena NO/SO, svenska och matematik och ansvarar även för halvklasser där de antingen kan ha egen planerad aktivitet eller uppgifter som grundskolläraren planerat i förväg. I Falkner och Ludvigssons (2012) rapport visar det sig att lärare i fritidshem ofta får vara hjälplärare i ämnen som de saknar kompetens i. Mycket av deras tid går till att vara i den obligatoriska skolan, vilket bidrar till att det blir mindre tid till att fokusera på fritidshemsverksamheten. Thomasson (2011) menar också att lärare i fritidshem får agera hjälplärare och att deras kompetens inte tas på allvar. De blir tilldelade arbetsuppgifter som anses vara lämpliga för dem. Vi håller med ovanstående forskare och anser att hjälplärare inte tillhör lärare i fritidshems yrkesroll. Eftersom lärare i fritidshem ofta inte har kompetens för de ämnen

de är hjälplärare i skapar det ingen bra skolverksamhet då det kan bidra till att de lär ut på fel sätt så att eleverna inte får den grund i kunskap som de behöver vidare i sin utbildning. Vi har under våra verksamhetsförlagda utbildningar (VFU) fått erfara att lärare i fritidshem ofta är hjälplärare, ibland även i flera klasser. Vi tror det har blivit så för att skolan inte har tillräckligt mycket resurser och därför använt de resurser de har till max. Lärare i fritidshems fokus ligger på fritidshemsverksamheten som startar på eftermiddagen. Vi tror att de andra som verkar i skolan upplever att lärare i fritidshem inte har lika mycket att göra under skoldagen och därför får rollen som hjälplärare. En grundskollärare i studien menar att lärare i fritidshem blir tilldelade arbetsuppgifter som de inte har kompetens för och som de inte alltid vill ha. Grundskolläraren förklarar vidare att för att skolverksamheten ska fungera och eleverna ska få en god undervisning måste lärarna i fritidshem ansvara för de uppgifterna. Skolan har inte råd att täcka upp de resurser som verkligen behövs utan får använda den personal som finns tillgänglig. Då får lärarna i fritidshem ofta uppgiften som resurs. Vi har, precis som grundskollärarna i studien, fått erfara att lärare i fritidshem ofta är resurs som ansvarar för arbetsuppgifter de inte har kompetens i. Vi tycker att ingen som arbetar i skolan ska behöva undervisa i ett ämne utan behörighet och det är rektorns ansvar att se till att det finns personal med rätt behörighet i skolan. I studien anses lärarna i fritidshem få rätta sig efter vad grundskollärarna vill utföra på lektionerna. Även Calander (1999) menar att lärarna i fritidshem blir tilldelade uppgifter enligt de instruktioner som ges av grundskollärarna. För att lärarna i fritidshem ska kunna lära ut till eleverna på rätt sätt är de beroende av instruktionerna. Eftersom de inte har den tid för planering och förberedelse som grundskollärarna har finns ingen möjlighet för dem att agera lärare fullt ut (Calander, 1999). En grundskollärare i studien menar att det måste finnas ett samarbete mellan lärarkategorierna annars blir det lätt att grundskolläraren bestämmer lektionernas innehåll och förmedlar det till läraren i fritidshem. Johansson (1999) beskriver i en studie att grundskollärare ser lärare i fritidshem som en avlastning i arbetet med eleverna. I vår studie framkommer det att några grundskollärare avlastar en del av sina arbetsuppgifter på lärarna i fritidshem. Det är uppgifter som de inte hinner med under lektionstid samt saker de skulle vilja göra som det inte finns utrymme för. Kärrby (2000) förklarar att lärare i fritidshem idag måste engagera sig i både skolan och fritidshemmet och har därför en dubbel yrkesroll. Arbetet i verksamheterna ser olika ut och arbetssättet måste utföras på olika sätt. Det här gör att lärarna i fritidshem får en uppdelad arbetsdag vilket medför att arbetsuppgifterna blir splittrade, ytliga och tidsbundna.

I studien framgår att grundskollärarna anser att lärarna i fritidshem har kompetens i elevers utveckling och sociala samspel. Falkner och Ludvigsson (2012) har i en rapport kommit fram till

att lärare i fritidshem har kunskap i konflikthantering och att de ska förmedla de värderingar och normer som råder i samhället till eleverna (Falkner & Ludvigsson, 2012). Lärare i fritidshem bidrar med andra perspektiv och kunskaper till skolverksamheten och de olika lärarkategorierna kompletterar därmed varandras kompetenser (Skolverket, 2010). En grundskollärare för fram betydelsen av att de olika lärarna tar tillvara varandras kompetenser och förstår att även om de arbetar på olika sätt gör de ett lika värdefullt arbete. Hon menar att hon är inriktad på ett spår och läraren i fritidshem har en annan bild av hur arbetet kan läggas upp. De kompletterar varandra och det blir en bra helhet när de arbetar tillsammans. I studien beskriver en grundskollärare hur läraren i fritidshem ser samspelet och sociala kontakter mellan eleverna och är ett stöd när det gäller att lösa konflikter. Vidare beskriver grundskollärarna att lärarna i fritidshem har en annan relation till eleverna än vad de själva har. Eftersom lärarna i fritidshem har kontakt med eleverna både under skoldagen och fritidshemsverksamheten ser de helheten och elevernas olika behov. De har även mer kontakt med hemmen än grundskollärarna och vet därför mer om hemförhållandena. Skolverket (2010) nämner att samarbete med hemmen är en viktig uppgift i lärarna i fritidshems yrkesroll och det ger ett stöd i elevernas utveckling.

Hansen (1999) delar in lärare i fritidshems kompetenser i två områden. Det ena området handlar om eleverna och deras utveckling och det andra området berör den praktisk-estetiska delen. Studien visar att grundskollärarna också delar in lärare i fritidshems arbetsuppgifter i de här områdena. De anser att lärarna i fritidshem är kreativa och står för de praktiska delarna i arbetet med eleverna. Lärarna i fritidshem ger tips och idéer om hur undervisningen kan bli mer praktisk med skapande verksamhet. De ansvarar även för mycket lekar, samarbetsövningar och utomhuspedagogik.

I studien framkommer det att samarbetet och den gemensamma planeringstiden mellan lärarkategorierna ser olika ut på skolorna. För att skapa ett gott samarbete menar grundskollärarna att det beror mycket på vem de samarbetar med. Eftersom de arbetar så tätt med varandra och har en kontinuerlig kommunikation har personkemin en stor betydelse för att skapa ett gott arbete. Det här styrks av forskaren Johansson (1999) som menar att personkemin är en stor del av samarbetet och det är viktigt att lärarkategorierna fungerar bra tillsammans. Forskaren menar att ett gott samarbete mellan yrkesrollerna skapas av att de stöttar och hjälper varandra. Skolverket (2010) tar upp att det måste avsättas tid till att diskutera och förbereda arbetet i verksamheten, vilket kan ske genom gemensam planering. Grundskollärarna menar att tiden till gemensam planering inte finns vilket gör att samarbetet blir lidande. De kan inte planera tillsammans på djupet utan planeringstiden går till att lösa ytliga saker som till exempel om någon

i personalen ska vara ledig. På grund av det här får grundskollärarna och lärarna i fritidshem planera under fikaraster eller på morgonen innan skolan börjar. Enligt oss är det inte bra att det inte finns mer tid avsatt till gemensam planering och vi håller med grundskollärarna om att samarbetet blir lidande när den gemensamma planeringstiden inte räcker till. För att skapa en bra skolverksamhet behövs ett bra samarbete och en god kommunikation mellan lärarkategorierna och då räcker det inte med en halvtimmes planeringstid i veckan. Om vi själva hade varit i situationen att bli tilldelade uppgifter av andra lärare hade vi inte känt oss betydelsefulla i vår yrkesroll. Det är av stor vikt för oss att planera vad vi ska göra både själva och gemensamt med andra lärare för att känna oss delaktiga i verksamheten.

Grundskollärarna i studien ser att det är mycket förberedelse och planering i lärare i fritidshems arbete. De anser att det är av stor vikt att synliggöra vad lärare i fritidshems yrkesroll innebär och vilka mål de arbetar mot ur Lgr 11. Vi håller med grundskollärarna om att det är viktigt att synliggöra vad yrkesrollen innebär och tror att dagens lärare i fritidshem kan vara mindre bra på att synliggöra vad de gör och hur de kopplar det till målen i skolans styrdokument. I studien beskriver grundskollärarna att ett synliggörande av yrkesrollen skulle göra det tydligare både för de som verkar i skolan och omgivningen och därmed bidra till att lärare i fritidshems yrkesstatus höjs. Grundskollärarna anser att en tydlig arbetsbeskrivning höjer lärarna i fritidshems yrkesstatus. Vi håller med grundskollärarna och tror att yrkesrollens status måste höjas och synliggöras för att alla lärare i skolan ska ses som lika betydelsefulla. Lärarförbundet har tillsammans med Ämnesrådet i fritidspedagogik arbetat för ett förtydligande av vad lärare i fritidshems yrkesroll innebär. De har arbetat fram en kursplan som skulle bidra till att lärare i fritidshem får lärarlegitimation i fritidspedagogiken, men förslaget har nekats (Fritidspedagogik.se, 2012). En kursplan i fritidspedagogik tror vi hade förtydligat vad lärare i fritidshems yrkesroll är. Att ha en egen kursplan för yrkesrollen skulle innebära att andra lärare i skolan och personer i omgivningen såg yrket som lika betydelsefullt som andra lärares yrken.

Grundskollärarna anser att lärare i fritidshem borde få en form av lärarlegitimation men de har olika uppfattningar om legitimationen ska vara i pedagogiken eller i ett specifikt ämne. I citatet mellan ledamoten Jabar Amin och utbildningsminister Jan Björklund påpekar ledamoten att lärare i fritidshem har en lång och omfattande utbildning precis som förskollärare. Han anser att bestämmelserna borde ses över så att även lärare i fritidshem kan få lärarlegitimation (Fritidspedagogik.se, 2011). Vi tycker också att lärare i fritidshem borde omfattas av lärarlegitimationen. Precis som ledamoten nämner är utbildningen för lärare i fritidshem och förskollärare lika långa men endast den sistnämnda yrkeskategorin får legitimation. Vi tycker det

är konstigt att inte lärare i fritidshem får legitimation i pedagogiken när förskollärare får det. Eftersom lärare i fritidshem inte får legitimation blir det en skillnad i yrkesrollernas betydelse vilket medför att de inte blir jämbördiga i status med andra lärare.

Vidare forskning

Under arbetets gång har tankar om vidare forskning uppkommit. Nedan följer några exempel på områden som skulle vara intressanta att undersöka närmre:

- Rektors syn på lärare i fritidshems yrkesroll under den obligatoriska skoldagen.
- Rektors syn på lärare i fritidshems yrkesroll under fritidshemsverksamheten.
- Elevers syn på lärare i fritidshems yrkesroll under den obligatoriska skoldagen.
- Hur elever som är inskrivna på fritidshem ser på lärare i fritidshems yrkesroll under fritidshemsverksamheten.
- Hur grundskollärare respektive lärare i fritidshem ser på samarbetet med varandra.

7 Referenslista

- Ackesjö, H. (2006). *Fritidspedagogens olika roller. En bildundersökning av 202 barns uppfattning om fritidspedagogens roll, i skola och på fritidshemmet*. Kalmar: Högskolan i Kalmar.
- Andersson, B. (2013). *Nya fritidspedagoger – i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*. Hämtad 6 juni, 2013, från: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:603114/FULLTEXT02>
- Bryman, A. (2012). *Sambällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Calander, F. (1999). *Från fritidens pedagog till hjälplärare. Fritidspedagogers och lärares yrkesrelation i integrerade arbetslag*. Diss. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Engberg, S. (2013). *Grundlärare fritidshem*. Hämtad 5 juni, 2013, från: <http://hj.se/hlk/utbildning/program/grundlarare-fritidshem.html>
- Falkner, C., & Ludvigsson, A. (2012). *God kvalitet i fritidshem. Grund för elevers lärande, utveckling och hälsa*. Malmö: Malmö Stad.
- Fritidspedagogik.se. (2011). *Frågestund i riksdagen*. Hämtad 10 april, 2013, från: <http://www.fritidspedagogik.se/index.php?id=50>
- Fritidspedagogik.se. (2012). *Vägen till legitimation för fritidspedagogerna*. Hämtad 10 april, 2013, från: <http://www.fritidspedagogik.se/index.php?id=141>
- Fröman, H., & Johansson, P-O. (2011). Lagarbetet och dess utveckling. A. Pihlgren (Red.), *Fritidshemmet* (s. 65-92). Lund: Studentlitteratur AB.
- Göteborgs universitet. (2013). *Fakta om lärarlegitimationen från Skolverket*. Hämtad 10 april, 2013, från: <http://www.lun.gu.se/utbildning/lararlegitimation/>
- Haglund, B. (2004). *Traditioner i möte. En kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan*. Diss. Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Hansen, M. (1999). *Yrkeskulturer i möte. Läraren, fritidspedagogen och samverkan*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Helte, S. (2013). Kan fritidshem och skola sluta fred? *Lärarnas tidning*, (9), 26-29.
- Hippinen, A. (2011). Yrkesroll i förändring. A. Pihlgren (Red.), *Fritidshemmet* (s. 29-49). Lund: Studentlitteratur AB.

- Hülphers, S. (1998). *Fritidspedagog – ett yrke i förändring*. Karlstad: Högskolan i Karlstad.
- Johansson, I. (1999). *Samarbete, effektivitet, kvalitet – i integrerade verksamheter för sexåringar, skola och fritidshem*. Stockholm: FOU-enheten.
- Johansson, I. (2011). *Fritidshemspedagogik. Idé – ideal – realitet*. Stockholm: Liber AB.
- Johansson, I., & Holmbäck Rolander, I. (2000). *Vägar till pedagogiken i förskola och fritidshem*. Stockholm: Liber AB.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kärrby, G. (2000). *Skolan möter förskolan och fritidshemmet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ludvigsson, A. (2009). *Samproducerat ledarskap. Hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete*. Diss. Jönköping.
- Läraryrkesförbundet. (2012). *Frågor och svar om legitimation för dig som är fritidspedagog*. Hämtad 10 april, 2013, från: <http://www.lararforbundet.se/web/ws.nsf/documents/003192D7?OpenDocument>
- Lärarnas riksförbund. (2013). *Korta fakta om lärarlegitimation*. Hämtad 10 april, 2013, från: <http://www.lr.se/duidinyrkesroll/lararlegitimation/kortafaktaomlararlegitimation.4.e8f5e651351c85810680004855.html>
- Patel, R., & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Pihlgren, A., & Rohlin, M. (2011). Det ”fria” barnet. A. Klerfelt & B. Haglund (Red.), *Fritidspedagogik – fritidshemmets teorier och praktiker* (s. 14-41). Stockholm: Liber AB.
- Rohlin, M. (2012). *Fritidshemmets historiska dilemma. En nutids historia om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Västerås: Edita Västra Aros.
- SFS 2010:800. *Skollag (2010:800)*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolverket. (2010). *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2011a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2011b). *Fritidshemmet – en samtalsguide om uppdrag, kvalitet och utveckling*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2013). *Studera via Lärarbyftet II*. Hämtad 10 april, 2013, från:
<http://www.skolverket.se/fortbildning-och-bidrag/om-lararbyftet>

Sveriges fritidspedagogers förening. (1984). *Program för innehåll i fritidshemsverksamheten*. Stockholm: SFF.

Thomasson, M. (2011). Fritidspedagogens död. *Lärarnas tidning*. (6). Hämtad 9 maj, 2013, från:
<http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2011/03/17/fritidspedagogens-dod>

Ursberg, M. (1996). *Det möjliga mötet – en studie av fritidspedagogers förhållningssätt i samspel med barngrupper inom skolbarnsomsorgen*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Bilaga

Vilken betydelse anser du att lärare i fritidshem har när det gäller elevernas lärande och utveckling?

- Har du något samarbete med lärare i fritidshem? Hur ser det i så fall ut?
- Kan du ge något konkret exempel på hur ni samarbetar?
- Hur upplever du samarbetet?
- Hur planerar ni arbetet med eleverna? Har ni någon gemensam planeringstid?

Hur ser arbetsuppgifterna ut för lärare i fritidshem under skoldagen?

- Vad anser du om lärare i fritidshems arbetsuppgifter under skoldagen?
- Vilka arbetsuppgifter anser du är relevanta för lärare i fritidshem under skoldagen?

Hur ser du på att lärare i fritidshem inte får lärarlegitimation?

- Påverkar det din syn på lärare i fritidshems yrkesroll?
- Anser du att lärare i fritidshem borde få legitimation? Varför/Varför inte?

Har du något att tillägga?